

PATVIRTINTA
Klaipėdos lopšelio-darželio „Radastėlė“
direktorius 2019 m. rugsėjo 10 d.
įsakymu Nr. V-67

PRITARTA
Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
Ugdymo ir kultūros departamento Švietimo
skyriaus vedėjo 2019 m. rugsėjo 10 d. įsakymu
Nr. ŠV1-301

KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „RADASTĖLĖ“ NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO ETNOKULTŪRINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Švietimo teikėjas – Klaipėdos lopšelis-darželis „Radastėlė“ (toliau – įstaiga), įregistruota Juridinių asmenų registre, kodas 290420760. Teisinė forma – biudžetinė įstaiga. Grupė – ikimokyklinio ugdymo mokykla.

2. Įstaigos buveinės adresas – Galinio Pylimo g. 16A, LT-91232 Klaipėda.

3. Programos pavadinimas – Klaipėdos lopšelio-darželio „Radastėlė“ neformaliojo vaikų švietimo etnokultūrinio ugdymo programa (toliau – programa).

4. Programos rengėjos Eglė Bugytė, meninio ugdymo mokytoja, neformaliojo švietimo mokytoja (pedagogė) programai vykdyti ir Irma Bartninkienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui.

5. Programos koordinatorės – direktorė Diana Varkalienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui Irma Bartninkienė.

6. Programos trukmė – tęstinė. Programos turinys koreguojamas pagal poreikį.

7. Programos apimtis – vieneri mokslo metai.

8. Programos dalyviai :

8.1. Vaikai ir jų poreikiai. Programa orientuota į individualių ir specialiųjų vaiko prigimtinių poreikių tenkinimą (vaikų saugumo, sveikatos saugojimo, pažinimo, judėjimo, žaidimo, bendravimo, bendradarbiavimo su bendraamžiais ir suaugusiais, saviraiškos poreikius), kompetencijų lavinimą bei plėtojimą per etnokultūrinę meninę veiklą.

8.2. Mokytojo pasirengimas. Meninio ugdymo mokytoja turi aukštąjį muzikinį pedagoginį išsilavinimą (smuiko pedagogo, orkestro artisto, meno kolektyvo vadovė). Nuolat dalyvauja miesto etnokultūriuose renginiuose ir projektuose, vaikų folkloro festivaliuose su vaikų folkloro grupe „Kuršiukai“, yra suaugusiųjų folkloro grupės „Trys mylimos“ narė, Klaipėdos Muzikinio teatro orkestro artistė.

8.3. Regiono ir švietimo teikėjo savitumas. Lopšelis-darželis „Radastėlė“ įsikūręs miesto centre, todėl ugdytiniai turi galimybę aplankyti miesto senamiestį, Mažosios Lietuvos istorijos muziejų, Klaipėdos pilies muziejų, Etnokultūros centrą, P. Domšaičio galeriją, Skulptūrų parką. Įstaigoje sudarytos palankios, materialinės ir ugdymo(si) sąlygos: meninio ugdymo salė, sukaupta etnokultūrinė medžiaga (knygos, metodinė literatūra), buities rakandai, lietuvių liaudies instrumentai, tautiniai rūbai, kompiuteris, Multimedia, CD grotuvas, garso kolonėlė, įvairūs įrašai.

8.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai. Programos aktualumas: švietimo paslaugų veiksmingumo stiprinimas, integruojant etnokultūrinį ugdymą į ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programą; vertybių sistemos kūrimas, puoselėjant lietuvių liaudies tradicijas, dalyvaujant tautotyros ir etnokultūros procese; pedagogo-vaiko-šeimos sąveikos stiprinimas, skatinant etnokultūrinį pažinimą ir saviraišką.

9. Programa atnaujinama, tobulinama pagal poreikį. Neformaliojo vaikų švietimo etnokultūrinio ugdymo programa parengta vadovaujantis LR švietimo ir mokslo ministro 2005 m.

balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 patvirtintu ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu bei teisiniais dokumentais, reglamentuojančiais ikimokyklinio ugdymo(si) veiklą, bei Klaipėdos lopšelio-darželio „Radastėlė“ ugdymo programa.

II SKYRIUS UGDYMO PRINCIPAI

10. Tautiškumo principas. Padėti vaikui natūraliai perimti ir puoselėti savo tautos kultūros vertybes: papročius, tradicijas, tautosaką, atsižvelgiant į Klaipėdos krašto, Žemaitijos ir kitų Lietuvos regionų savitumus.

11. Prieinamumo principas. Ugdymo turinys atitinka ikimokyklinio amžius vaiko psichofizines galimybes, jo pažinimo ir raiškos būdus bei stilių, bendravimo ir elgesio modelius bei emocijų pasaulį, pritaikytas skirtingoje socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje (šeimoje ir institucijoje).

12. Integralumo principas. Siekti ugdymo turinio vientisumo, lankstumo, atsižvelgiant į vaiko visuminį pasaulio suvokimą ir jo mąstymo bei veiklos konkretumą ir sinkretiškumą. Ugdymas vyksta integruotai, garantuojama vaiko pažinimo, saviraiškos, psichinio ir socialinio ugdymo darna.

13. Diferencijavimo ir individualizavimo principai. Ugdymo procesas grindžiamas visapusišku amžiaus tarpsnio ypatumų žinojimu, atsižvelgiama į vaiko ar vaikų grupės ugdymosi poreikius. Ugdymo tikslai diferencijuojami ir individualizuojami.

14. Tęstinumo principas. Ugdymo turinys sudarytas atsižvelgiant į vaiko jau turimą patirtį, vaikų amžių bei ugdymosi perspektyvą, priešmokyklinio ugdymo tikslus ir uždavinius.

III SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

15. Programos tikslas – siekti, kad etnokultūra taptų gyvenimo turtinimo, džiuginimo ir prigimtinių galių atskleidimo šaltiniu.

16. Programos uždaviniai:

16.1. tenkinti vaiko poreikį pažinti ir perimti tautos kultūrą, folklorą bei papročius, saugoti tradicines vertybes;

16.2. lavinti estetinę skonį, gebėjimą pastebėti bei vertinti etninės kultūros grožį ir poreikį jį kurti;

16.3. skatinti tėvus (kitus teisėtus vaiko atstovus) dalyvauti etnokultūros tradicijų puoselėjime ir aplinkos kūrime.

17. Veikla vykdoma pogrupiais, kurie sudaromi atsižvelgiant į vaikų amžių, gebėjimus ir asmeninius saviraiškos poreikius.

IV SKYRIUS TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

18. Ikimokyklinis amžius (3-6 metai)

Eil. Nr.	Kompetencija	Turinys	Metodai	Priemonės
18.1.	Komunikavimo kompetencija	Vaikai plečia supratimą apie gimtosios kalbos savitumą, ugdomi meilę ir pagarbą gimtajam žodžiui. Mokosi gyvos, turtingos ir vaizdingos kalbos, klausosi ir dainuoja žaidinimų, lopšinių ir kitų tautosakos kūrinių. Stebėdami gamtą atkartoja gyvūnų ir paukščių skleidžiamus garsus.	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, skaitymas, interviu, vertinimas, pasakojimas, susitikimai, improvizavimas ir kt.	Knygos, enciklopedijos, atvirukai, pasakų įrašai, paveikslai, IT vaizdinė medžiaga, tautiniai rūbai, šeimos nuotraukos ir

		Bendravime naudoja dialogus, pamėgdžiojimus, greitakalbes, patarles, mįsles		kt.
18.2.	Sveikatos kompetencija	Vaikai sužino senolių išmintį, kaip saugoti savo sveikatą, kuo pasižymi liaudyje paplitę gydymo vaistažolėmis būdai, suvokia gamtos poveikį žmogaus sveikatai. Vaikai žaidžia judriuosius, atsipalaidavimo, liaudies žaidimus. Pratinasi pagarbiai elgtis gamtoje, nešiukšlinti, neniokoti augmenijos ir gyvūnijos, tyrinėdamas daiktus geba su jais saugiai elgtis ir kt.	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, vertinimas, tyrinėjimas, pasakojimas, imitavimas, improvizavimas judesiu, varžybos, viktorinos, išvykos ir kt.	Knygelės, plakatai, enciklopedijos, paveikslai, paveikslėliai, buities apyvokos daiktai ir kt.
18.3.	Pažinimo kompetencija	Vaikai susipažįsta su etninės kultūros vertybėmis ir reiškiniiais, suvokia ir įsisažmonina iš kartos į kartą perduodamą senolių išmintį, skatinami domėtis savo šeimos tradicijomis, papročiais, tradiciniais amatais ir juos puoselėjančiais žmonėmis. Stebėdami gamtą, vaikai suvokia žmogaus ir gamtos bendrumą, pajaučia darną su aplinka	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, vertinimas, žaidimai, tyrinėjimas, pasakojimas, išvykos, ekskursijos ir kt.	Buities apyvokos daiktai, tautinė simbolika, tautiniai rūbai, paveikslėliai, atvirukai, nuotraukos, vaizdajuostės, kalendoriai, Lietuvos vėliava, herbas ir kt.
18.4.	Meninė kompetencija	Klausydamiesi įvairių tautosakos žanrų, vaikai palaiptamsi ima suvokti jų vertę ir grožį, pajaučia poreikį ir malonumą išreikšti save juos atlikdami, improvizuodami, kurdami. Susipažįsta su liaudies muzikos instrumentais. Klausydami liaudies muzikos, bando ritmiškai pritarti muzikos instrumentais ir gamtos daiktais. Klausosi ir dainuoja nesudėtingas dialogines ir kitas dainas. Šoka ratelius, žaidžia žaidimus. Plėtoja gebėjimus judesiais pavaizduoti apdainuojamą turinį, pavaizduoti įvairių gyvūnų išvaizdą, individualiai kurti judesius	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, interviu, vertinimas, žaidimai, imitavimas, improvizavimas judesiu ir kt.	Lietuvių liaudies muzikos instrumentai, gamtos daiktai, medžiagų atraižos, teptukai, flomasteriai, akvareliniai dažai, guašas, kreidelės, modelinas, plastilinas, teatrinės lėlės, muzikiniai įrašai, garso kolonėlė, kompiuteris, multimedia
18.5.	Socialinė kompetencija	Padeda vaikui suvokti savo vaidmenį šeimos, giminės, bendruomenės ir tautos gyvenime. Vaikas perima	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas,	Tautinė simbolika, tautiniai rūbai, enciklopedijos,

		tautos vertybines, dorovines nuostatas, etnines, menines tradicijas, susipažįsta su liaudies menu, simbolika, plečia supratimą apie šeimą, giminę, aptaria šeimos tradicijas. Domisi savo krašto istorija, susipažįsta su gimtuoju miestu, lankosi istorinėse vietose, atpažįsta tautinius simbolius. Dalyvaujant festivaliuose, konkursuose, koncertuose, šventėse atsiranda pasididžiavimo ir pasitikėjimo savimi jausmas	skaitymas, pasakojimas, interviu, vertinimas, žaidimai, išvykos ir kt.	šeimos nuotraukų albumai, kalendoriai, Lietuvos žemėlapis, herbas ir kt.
--	--	---	--	--

19. Priešmokyklinis amžius (6-7 metai)

Eil. Nr.	Kompetencija	Turinys	Metodai	Priemonės
19.1.	Komunikavimo kompetencija	Vaikai laikosi kalbinio bendravimo etikos, bendraujant išklausti ir išgirsti kalbantįjį, ugdytis dėmesingumą, kantrybę ir toleranciją kito žmogaus kalbėjimui. Bendraujant vieniems su kitais – kartu dainuojant, šokant žaidimus, ratelius, vaidinant – padeda vaikams pajauti ryšį su kitais žmonėmis, norą būti kartu, geriau pažinti save ir kitus žmones, sukaupti daugiau informacijos apie aplinkinį pasaulį	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, skaitymas, interviu, vertinimas, pasakojimas, susitikimai, improvizavimas ir kt.	Knygos, enciklopedijos, atvirukai, įrašai, paveikslai, paveikslėliai, IT vaizdinė medžiaga, tautosaka, tautinė simbolika, tautiniai rūbai ir kt.
19.2.	Sveikatos kompetencija	Vaikai suvokia gamtos poveikį žmogaus sveikatai. Prisimenamos tradicijos ne tik sveikai maitintis, bet ir nepersivalgyti. Vaikai skatinami judėti, būti lauke, gamtoje, žaisti lietuvių liaudies žaidimus, ratelius, kurie ugdo raiškos kūnu gebėjimą, fizinę ir dvasinę vaikų sveikatą. Dalyvaudami šventėse vaikai pratinasi puošti, ruošti šventinį stalą, įsidėmėti šventinius lietuvių liaudies patiekalus	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, vertinimas, tyrinėjimas, pasakojimas, imitavimas, improvizavimas judesiu, viktorinos, išvykos ir kt.	Knygelės, plakatai, enciklopedijos, paveikslai, paveikslėliai, buitės apyvokos daiktai ir kt.
19.3.	Pažinimo kompetencija	Vaikas domisi supančia aplinka, gamta, žmonių gyvenimo būdu, gyvenama	Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas,	Buitės apyvokos daiktai, tautinė

		<p>vieta, žmonių grupėmis (šeima, kaimynai, profesijos), senoviniais darbais, stebi, senovines ir šiuolaikines sodybas, kiemus, sužino apie senovės amatus, susipažįsta su liaudies papročiais ir tradicijomis, tyrinėja senovinę aplinką, tautinių drabužių, audinių raštus, nusako spalvų derinius, geometrines formas, kuria meninius darbelius, knygeles apie savo pomėgius, vaidina pasakas, mena mįsles apie senovinius darbo įrankius, klausosi ekologinių skaitinių, pasakojimų apie gamtą, augalus, gyvūnus, tyrinėja gamtos gėrybes (įsižiūri, įsiklauso, uosto, ragauja, liečia), bendrauja ir bendradarbiauja su Kuršių Nerijos gamtininkų stoties bendruomene, su Klaipėdos krašto liaudies meistras</p>	<p>aptarimas, vertinimas, žaidimai, tyrinėjimas, pasakojimas, išvykos ir kt.</p>	<p>simbolika, tautiniai rūbai, paveikslėliai, atvirukai, nuotraukos, vaizdiniai įrašai, kalendoriai, Lietuvos vėliava, herbas ir kt.</p>
19.4.	Meninė kompetencija	<p>Vaikas susipažįsta su tautos menine kultūra, liaudies meno dirbiniais (švilpynėmis, moliniais žaislais, tautodailės darbais), dainuoja kalendorines ir liaudies dainas, dalyvauja festivaliuose, konkursuose, koncertuose ir kituose renginiuose. Vaidina liaudies pasakų siužetus, juos interpretuoja, kuria, fantazuoja, išgauna personažams būdingą kalbą, klausosi liaudies muzikos, atpažįsta jos nuotaiką. Mokosi klaipeidietišku, žemaitišku dainų, groja liaudiškais muzikos instrumentais, skiria juos iš skambesio. Skatinami taisyklingai dainuoti, greitai ir lėtai intonuoti. Šoka ratelius, kuria žaidimams, etninei veiklai palankią aplinką, puošia grupę savo sukurtais darbais, daro muzikos instrumentus iš sėklų, akmenukų, karklo, kriauklelių, susipažįsta su molio, šiaudo, žolynų savybėmis ir kuria iš jų</p>	<p>Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, interviu, vertinimas, žaidimai, imitavimas, improvizavimas judesiu, išvykos ir kt.</p>	<p>Lietuvių liaudies muzikos instrumentai, gamtos daiktai, medžiagų atraižos, teptukai flomasteriai, akvareliniai dažai, guašas, kreidelės, modelinas, teatrinės lėlės, muzikiniai įrašai, garso kolonėlė, kompiuteris, multimedia ir kt.</p>

		įvairius darbelius ir kt.		
19.5.	Socialinė kompetencija	<p>Vaikai skatinami domėtis perduodamais iš kartos į kartą papročiais, pradedant nuo jiems artimiausios aplinkos – šeimos, draugų, kaimynų, bendruomenės, gimtinės ir tėvynės Lietuvos. Supažindinant su tautos praeities gyvenimu, vaikai klausosi pasakojimų apie piemenėlių gyvenimą. Turi galimybę palyginti savo ir anksčiau gyvenusių vaikų gyvenimus, žaidimus, buitį. Išskirtinė vieta tenka liaudies pasakai, pasirenka personažų vaidmenis ir į juos įsijaučia. Visoje tautosakoje slypi senolių išmintis, kuri moko paprotinio elgesio, perduodamos patirties, gyvenimo dėsningumo. Vaikai kuria knygeles apie šeimos švenčiamas šventes, aptaria, kaip įvairūs giminės yra vadinami. Domisi savo krašto, Tėvynės istorija, ugdomi pagarbą gimtajai kalbai, susipažįsta su savo gimtuoju miestu, lankosi istorinėse vietose, tyrinėja Lietuvos ir Klaipėdos miesto žemėlapius, atpažįsta tautinius simbolius, klausosi tautinės giesmės. Dalyvaujant šventiniuose renginiuose atsiranda pasitikėjimo ir pasididžiavimo savo ir kitų pasiekimais jausmas</p>	<p>Stebėjimas, pokalbis, demonstravimas, aiškinimas, aptarimas, skaitymas, pasakojimas, interviu, vertinimas, žaidimai, išvykos ir kt.</p>	<p>Tautinė simbolika, tautiniai rūbai, enciklopedijos, šeimos nuotraukų albumai, kalendoriai, Lietuvos žemėlapis, herbas ir kt.</p>

V SKYRIUS UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

20. Įgyvendinus programą:

20.1. patobulės vaikų asmeniniai gebėjimai ir bus patenkinami jų saviraiškos ir kūrybiškumo poreikiai;

20.2. ugdytiniai sudalyvaus etnokultūrinėse, tradicinėse kalendorinėse šventėse, edukacinėse valandėlėse bendradarbiaujant su Klaipėdos krašto liaudies meistras, Etnokultūros centru;

20.3. atsiskleis vaikų gebėjimai kūrybinės raiškos festivaliuose, projektuose, konkursuose, šventiniuose pasirodymuose kartu su šeimos nariais ir vietos bendruomene;

20.4. gebės apibendrinti savo patirtį įgytą išvykose į Klaipėdos pilies, Mažosios Lietuvos istorijos muziejus, Klaipėdos Etnokultūros centrą, P. Domšaičio galeriją.

21. Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai: stebėjimas, diskusija, pokalbis su vaiko tėvais, vaiko veiklos analizė, audio ir video įrašai.
22. Ugdymo pasiekimų vertinimo dažnumas: du kartus per metus (rudeni ir pavasari).
23. Metų veiklos pokyčių vertinimai individualiai aptariami su tėvais ar globėjais.

SUDERINTA

Klaipėdos lopšelio-darželio „Radastėlė“
mokytojų metodinės tarybos 2019 m. balandžio 30 d.
posėdžio protokoliniu nutarimu (protokolas Nr. V5-02)

NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Brazytė-Bindokienė, D. *Lietuvių papročiai ir tradicijos*. Čikaga: Pasaulio lietuvių bendruomenė, 1989.
2. Čepienė, I. *Etninė kultūra ir ekologija*. Kaunas: Šviesa, 1999.
3. Dundulienė, P. *Lietuvos etnologija*. Vilnius: Mokslas, 1991.
4. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. *Etninės kultūros ugdymo metodinės rekomendacijos ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogams*. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2012.
5. Klimka, L., Kazlauskas, R., Lazdauskaitė, Ž., Verseckienė, O. *Po tėviškės dangum*. Vilnius: LPKI, 1997.
6. Klimka, L. *Lietuviškų švenčių rate*. Vilnius: Žara, 2009.
7. Klimka, L. *Lietuviškų tradicijų skrynelė*. Vilnius: Didakta, 2013.
8. Perkovskis, J. *Žemaičių liaudies meno ornamentas: forma ir simbolika*. Vilnius: LDAL, 1999.
9. Vaicekuskas, A. *Vaikams apie senąsias lietuvių šventes*. Kaunas: Šviesa, 2007.
10. Vaicekuskas, A. *Lietuvių šeimos papročiai*. Kaunas: Šviesa, 2006.
11. Verseckienė, O. *Po tėviškės dangum (etninio ugdymo gairės vaikams)*. Vilnius: LPKI, 1995.